

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Aan de Voorzitter van de
Eerste Kamer der Staten-Generaal
Binnenhof 22
Den Haag

Bezuidenhoutseweg 67
2594 AC Den Haag
Postbus 20061
Nederland
www.minbuza.nl

Contactpersoon
Pauline Eizema

T 0031 70 348 7396
DIE-BNC@minbuza.nl

Onze Referentie
Minbuza-2016.253398

Bijlage(n)
fichedocument

Datum 4 mei 2016
Betreft Informatievoorziening over nieuwe Commissievoorstellen

Overeenkomstig de bestaande afspraken ontvangt u hierbij vier fiches, die werden opgesteld door de werkgroep Beoordeling Nieuwe Commissievoorstellen (BNC).

- Fiche 1: mededeling digitalisering industrie
- Fiche 2: mededeling Europees Cloudinitiatief
- Fiche 3: mededeling normalisatieprioriteiten op ICT-gebied voor de digitale eengemaakte markt
- Fiche 4: mededeling EU-actieplan inzake e-overheid 2016-2020

De Minister van Buitenlandse Zaken,

Bert Koenders

Fiche 1: mededeling digitalisering industrie

1. Algemene gegevens

a) titel voorstel

Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's. De digitalisering van het Europese bedrijfsleven: De voordelen van een digitale eengemaakte markt ten volle benutten.

b) Datum ontvangst Commissiedocument

19 april 2016

c) Nr. Commissiedocument

COM(2016)180

d) EUR-Lex

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1461314200987&uri=CELEX:52016DC0180>

e) Nr. impact assessment Commissie en Opinie Impact-assessment Board

Niet opgesteld

f) Behandelingstraject Raad

Raad van Concurrentievermogen

g) Eerstverantwoordelijk ministerie

Ministerie van Economische Zaken

2. Essentie voorstel

De mededeling 'Digitalisering van de Europese Industrie' heeft als doel het versterken van het Europese concurrentievermogen in digitale technologieën en het verzekeren dat elke industrie in elke sector, ongeacht de grootte of locatie, volledig kan profiteren van digitale innovaties.

De focus ligt op acties met Europese toegevoegde waarde die voortbouwen op nationale initiatieven en eraan bijdragen dat deze verder kunnen opschalen. Alle

relevante spelers worden daarbij aangesproken: grote, middelgrote en kleine bedrijven van alle industriële sectoren, de digitale toeleveringsindustrie, de sociale partners, Europese lidstaten en regio's.

Studies¹ voorspellen dat de verdere digitalisering van producten en diensten meer dan €110 miljard omzet voor de Europese industrie kunnen opleveren, met aanzienlijke productiviteits- en werkgelegenheidsgroei. Ook kan zij een belangrijke bijdrage leveren aan maatschappelijke uitdagingen zoals duurzame gezondheidssystemen, circulaire economie en efficiënt energiegebruik.

Europa heeft belangrijke sterktes en grote kansen. Wel zal de economie en bedrijfslandschap veranderen. Dit brengt ook grote uitdagingen met zich mee, met name voor het middelgrote en kleine bedrijfsleven (mkb). Daarom stelt de Europese Commissie acties voor op de volgende terreinen:

1. Coördinatie. Overlegstructuur met stakeholders zoals het bedrijfsleven voor initiatieven rond digitalisering van de industrie.
2. Co-investeringen. Verbeteren van de Europese digitale innovatiecapaciteiten.
 - o Voor alle sectoren: digitale innovatiehubs door Europa.
 - o Partnerschappen. Leiderschappartnerschappen voor digitaal-technologische waardeketens en platformen.
 - o Standaardisatie. Prioritering en intensivering van inspanningen voor referentie architectuur en voor experimenten bij ICT standaardisering.
3. Toekomstbestendige wet- en regelgeving. Creëren van juiste voorwaarden o.a. omtrent data.
4. Human capital: beroepsbevolking met de benodigde vaardigheden om klaar te zijn voor de digitale transformatie.

De mededeling wordt vergezeld door drie aanvullende mededelingen en vormen tezamen het Digitale interne markt technologie en publieke dienstenpakket:

- Europese Cloud Initiatief;
- ICT Standaardisatie prioriteiten;
- e-overheid actieplan.

Voor alle afzonderlijke mededelingen in het pakket zijn afzonderlijke BNC-fiches opgesteld.

¹ PwC, Opportunities and challenges of the industrial internet (2015), and Boston Consulting Group: the future of productivity and growth in manufacturing industries (2015)

3. Nederlandse positie ten aanzien van het voorstel

a) Essentie Nederlands beleid op dit terrein

Nationaal zet het kabinet voor de digitalisering van de industrie vooral in via het programma Smart Industry². Het creëren van de juiste randvoorwaarden voor de digitalisering van de economie is een prioriteit voor Nederland.

b) Beoordeling + inzet ten aanzien van dit voorstel

Het kabinet verwelkomt de acties die de Commissie onderneemt om dit te ondersteunen.

1. Coördinatie

Het kabinet ziet meerwaarde in een periodieke overlegstructuur voor digitalisering van industrie om coördinatie te vergemakkelijken, stakeholders te mobiliseren en 'best practices' uit te wisselen.

2. Co-investeringen

Het kabinet onderkent in essentie het belang van de door de Europese Commissie voorgestelde co-investeringsvoorstellen, wel zal iedere afzonderlijke investeringsbeslissing op haar merites beoordeeld dienen te worden en binnen de bestaande EU begroting moeten plaatsvinden.

- *Digital Innovation Hubs*. Digitale innovatiehubs betreffen faciliteiten waar met digitale technologieën geëxperimenteerd en getest kan worden. Voor Nederland wordt vooral gerefereerd aan de Smart Industry Field Labs³. Verder sluiten Nederlandse initiatieven zoals onder andere het MIT instrument van de Topsectoren en activiteiten als StartUp Delta, Dutch Digital Delta en Commit2Data goed aan op dit concept.⁴ Field Labs worden opgezet vanuit een privaat initiatief en veelal deels financieel ondersteund vanuit de Europese Structuur en Investerings Fondsen/Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO). Voor grensoverschrijdende Smart Industry projecten met Duitsland is onder andere het programma INTERREG/iPro Noord recent tot stand gekomen en wordt nu

² Kamerstukken 2016, 29826-66

³ Zie onder andere Kamerstuk 29826 nr. 66 5 februari 2016

⁴ Zie Kamerstuk 32637 nr. 201 Bijlage 594141 6 oktober 2015 en Kamerstuk 29826 nr. 66 5 februari 2015

gewerkt aan iPro Zuid⁵. Verder wordt vanuit diverse Europese programma's, zoals I4MS⁶, aangemoedigd dat er wordt gewerkt met digitale innovatie. Nederland steunt de lijn van de Europese Commissie voor digitale innovatie hubs en staat ook open voor alternatieve financieringsconstructies voor de hubs via bij voorbeeld het Europese Fonds voor Strategische Investeringen. Het kabinet ondersteunt de plannen van de Europese Commissie om haar aanbestedingen breder in te zetten op innovatie, dit sluit aan bij Nederlands beleid om innovatiegericht in te kopen⁷.

- *Partnerschappen*. De Europese Commissie ziet momenteel gefragmenteerde onderzoeks-, ontwikkelings- en innovatie inspanningen voor (digitale) sleutel technologieën, waar betere coördinatie op zijn plaats zou zijn. Daarom ziet de Europese Commissie een toenemend coördinerende rol voor deze privaat-publieke partnerschappen om digitale platforms te ontwikkelen specifiek gericht op de industrie. Zij zal daartoe een aantal initiatieven ondersteunen zoals platformen gericht op de geïntegreerde ontwikkeling van digitale technologieën als Internet of Things, Big Data en Cloud en autonome systemen en 3D printing, en platformen gericht op de integratie van digitale technologieën gericht op specifieke sectoren.
Het kabinet hecht erg aan de digitalisering van de industrie en verwelkomt daarom de inzet van de Europese Commissie in het verder stimuleren van de innovatie capaciteit en het vinden van synergie tussen grote publiek-private samenwerkingen op het terrein van digitale technologie waardeketens en platformen. Wat betreft initiatieven binnen Horizon 2020 vindt het kabinet het wel van belang niet vooruit te lopen op de tussentijdse evaluatie van Horizon 2020, waarin ook de effectiviteit van publiek-private partnerschappen zal worden meegenomen. Partnerschappen kunnen ook een rol spelen in het European Cloud Initiative; het kabinet ondersteunt het streven hiernaar. Zie verder het BNC-fiche voor de mededeling Cloud COM (2016) 178.
- *Standaardisatie* De commissie focust op prioritaire thema's (5G, Cloud, Computing, Internet of Things, Data technologie en Cybersecurity) met daarnaast monitoring en rapportage aan de Raad om voortgang te bewaken. Het kabinet ondersteunt de door de Commissie voorgestelde aanpak. Zij hecht

⁵ Zie onder andere Kamerstuk 29826 nr. 66 5 februari 2016 en <http://www.smartindustry.nl/wp-content/uploads/2016/02/Nederland-Duitsland-presentatie-IPRO.pdf>

⁶ I4MS (ICT Innovation for Manufacturing SMEs) is een initiatief gericht op de digitalisering van de industrie met een budget van € 77 miljoen gedurende 2013-2017. Zie bijlage blg-597508 bij Kamerstuk 29826 nr. 64 8 oktober 2015

⁷ Zie Kamerstuk 32637 nr. 82 bijlage 253401 3 oktober 2013

aan het feit dat de standaarden industrie-gedreven worden opgesteld en steunt de keuze voor de prioritaire gebieden. Zie verder het BNC-fiche voor de mededeling standaardisatie COM (2016) 176.

3. Toekomstbestendige wet- en regelgeving

Het kabinet is van mening dat zowel nationaal als Europese wet- en regelgeving innovatievriendelijk en in brede zin toekomstbestendig dient te zijn, waarbij publieke belangen zoals privacy en veiligheid beschermd worden. Zij is dan ook groot voorstander van het uitwerken hiervan in het Better Regulation REFIT programma⁸. Het kabinet herkent de in de mededeling genoemde aandachtspunten rondom data en verwelkomt nader onderzoek hiernaar. Het kabinet staat in beginsel positief tegenover het aangekondigde wetgevend voorstel 'Free Flow of Data', dat ongegronde locatie-eisen in nationale wetgeving moet verwijderen of tegengaan, om zo ook een interne markt voor data te creëren. Het daadwerkelijke voorstel zal bij verschijnen op zijn eigen merites beoordeeld worden.

4. Menselijk kapitaal en digitale vaardigheden

Een beroepsbevolking met de juiste digitale vaardigheden is een randvoorwaarde voor de ontwikkeling van de digitale economie. Digitale vaardigheden krijgen aandacht in de binnenkort verwachte 'New skills Agenda' van de Europese Commissie, en nieuwe initiatieven zullen op die basis worden beoordeeld. Het voorzien in deze vaardigheden via het onderwijs is echter primair een aangelegenheid van de lidstaten. De in deze mededeling genoemde ontwikkelingen in de samenleving en arbeidsmarkt worden door het kabinet onderschreven. De voorstellen kunnen eveneens op steun rekenen, daar zij primair een stimulerend en ondersteunend karakter hebben. Het versterken van de rol van het bedrijfsleven hierbij sluit goed aan bij lopende Nederlandse initiatieven zoals Human Capital Agenda⁹ en het Techniekpact¹⁰.

c) Eerste inschatting van krachtenveld

De voorgestelde maatregelen worden positief ontvangen door lidstaten. In Europa zijn er vele nationale en regionale activiteiten, zoals in Duitsland het 'Plattform Industrie

⁸ kamerstukken, 2014-2015, 33 009, nr. 10

⁹ kamerstukken 2015 37029-201

¹⁰ kamerstukken 2013, 32637-57

4.0' en in Frankrijk 'Industrie du Futur'¹¹. De voorgestelde acties kunnen op brede steun rekenen.

4. Grondhouding ten aanzien van bevoegdheid, subsidiariteit, proportionaliteit, financiële gevolgen en gevolgen op het gebied van regeldruk en administratieve lasten

a) Bevoegdheid

De mededeling richt zich op het concurrentievermogen van de Europese industrie, zoals in art 173 VWEU verwoord. Er is sprake van een aanvullende bevoegdheid van de Unie ten aanzien van industriebeleid (artikel 6 onder b VWEU). De interne markt is een gedeelde bevoegdheid van de Unie en de lidstaten (art. 4, lid 2, sub a VWEU). De Unie is bevoegd om maatregelen vast te stellen op het gebied van de interne markt en de werking ervan te verzekeren (artikel 26 VWEU).

b) Subsidiariteit

Voor Nederland staat voorop dat industriebeleid primair de verantwoordelijkheid is van de lidstaten. Wat betreft deze mededeling is de Nederlandse grondhouding ten opzichte van de subsidiariteit positief. Nederland kan de acties die de Commissie voorstelt ondersteunen voor zover deze ten doel hebben de interne markt te versterken, onder meer voor data en standaarden. Door op Europees niveau optimale randvoorwaarden te creëren kan het volledig potentieel van de Europese digitale economie verder ontsloten worden. Nederland zal bij de uitwerking van de voorstellen letten op de rol van de Commissie bij nationale publieke aanbestedingen en het doen van nationale investeringen. Nederland acht deze onderwerpen primair de verantwoordelijkheid van de lidstaten. De interne markt vormt de kern en basis van de Europese integratie. Het zowel in deze mededeling als eerder in de digitale interne markt strategie aangekondigde wetgevend voorstel "Free Flow of Data" en andere voorstellen gebaseerd op deze mededelingen worden bij het verschijnen afzonderlijk op hun subsidiariteit beoordeeld.

c) Proportionaliteit

De grondhouding van het kabinet ten aanzien van de proportionaliteit is positief. De vervolgacties die in de mededeling worden opgevoerd zijn de juiste maatvoering voor het bereiken van de doelen die men nastreeft voor de digitale industrie. Er worden

¹¹ kamerstukken 2015 29826 - 64

geen dwingende of wetgevende voorstellen gedaan in deze mededeling, de voorstellen richten zich op samenwerking en het delen van best practices.

d) Financiële gevolgen

Aan de mededeling 'digitalisering van de Europese industrie' zijn geen directe financiële gevolgen verbonden, niet op Europees niveau en niet op nationaal niveau. Activiteiten die worden voorgesteld zullen binnen de bestaande financiële EU-kaders worden uitgevoerd en gefinancierd uit programma's als Competitiveness of Enterprises and Small and Medium-sized Enterprises (COSME), Horizon2020 en het cohesiebeleid. Nederland is van mening dat de middelen gevonden dienen te worden binnen de in de Raad afgesproken financiële kaders van de EU-begroting 2014–2020 en dat deze moeten passen bij een prudente ontwikkeling van de jaarbegroting. Indien er sprake zou zijn van kosten voor Nederland, dan zullen budgettaire gevolgen worden ingepast op de begroting van het/de beleidsverantwoordelijk(e) departement(en), conform de regels van de budgetdiscipline.

e) Gevolgen voor regeldruk en administratieve lasten

Geen gevolgen voor regeldruk (inclusief administratieve lasten).

Fiche 2: Mededeling Europees Cloudinitiatief

1. Algemene gegevens

a) *Titel voorstel:*

Mededeling van de Commissie aan de Raad, het Europees Parlement, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's - Europees cloudinitiatief - Bouwen aan een concurrentiële data- en kenniseconomie in Europa.

b) *Datum ontvangst Commissiedocument:*

19 april 2016

c) *Nr. Commissiedocument:*

COM(2016) 178

d) *EUR-lex:*

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?uri=COM:2016:178:FIN>

e) *Nr. impact assessment Commissie en Opinie Impact-assessment Board*

Niet opgesteld.

f) *Behandelingstraject Raad:*

Raad voor Concurrentievermogen

g) *Eerstverantwoordelijk ministerie:*

Ministerie van Economische Zaken, in nauwe samenwerking met het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

2. Essentie voorstel

De Commissie presenteert in deze mededeling diverse voorstellen om de volledige potentie van big data, digitale technologieën en datagedreven onderzoek te benutten als stimulans voor *Open Science* en *Smart Industry* via een Europees cloudinitiatief. Voornaamste doel is om de wetenschap, de industrie en overheidsinstanties in Europa te helpen bij de toegang tot data-infrastructuren en cloudgebaseerde¹ diensten van

¹ Eenvoudig uitgelegd betekent "cloud computing" dat gegevens die zich op andere computers bevinden via het internet worden opgeslagen, verwerkt en gebruikt (Bron: COM(2012)529)

wereldklasse, omdat dat een doorslaggevende factoren voor succes in de digitale economie wordt.

Het voorstel is een initiatief aangekondigd in de strategie voor een Digitale Interne Markt (COM 2015, 192) en het pakt een aantal onvolkomenheden in het huidige systeem aan:

- Data van publiek gefinancierd onderzoek zijn niet altijd openbaar toegankelijk en worden niet gedeeld, omdat structuur en stimulans hiervoor ontbreekt.
- Door gebrek aan interoperabiliteit, komt multidisciplinair onderzoek moeilijk tot stand.
- Fragmentatie van data-infrastructuren verhindert datagedreven onderzoek.
- De vraag naar een *High Performance Computing* (HPC) – supercomputer-Infrastructuur om data te verwerken is groter dan het aanbod en het ontbreekt lidstaten aan financiële middelen om zelfstandig investeringen te doen in een HPC-ecosysteem.
- Het juridisch kader waarbinnen onderzoeksdata hergebruikt kunnen en mogen worden met behulp van de nieuwste dataminingtechnieken zou net zo betrouwbaar moeten zijn als de onderzoekfaciliteiten zelf.

Om bovengenoemde knelpunten aan te pakken, kondigt de Commissie een aantal vervolgacties aan gegroepeerd in drie samenhangende blokken: 1) een Europese open wetenschapscloud, 2) onderliggende data-infrastructuren en 3) maatregelen om de gebruikersbasis uit te breiden naar industrie en overheid.

Een eerste inschatting van de benodigde additionele publieke en private investeringen is € 4,7 miljard over een periode van vijf jaar. Specifieke acties die de Commissie voorstelt zijn de volgende:

- Alle in het kader van het Horizon 2020-programma geproduceerde wetenschappelijke data moeten standaard openbaar worden gemaakt (met inachtneming van opt-outmogelijkheden).
- Wetenschappers, de industrie en openbare diensten moeten worden gesensibiliseerd en op een andere manier structureel worden gestimuleerd om hun data te delen, en de opleiding, de kennis en de vaardigheden rond databeheer moeten worden verbeterd.

- Er moeten specificaties worden opgesteld voor interoperabiliteit en gegevensdeling tussen disciplines en infrastructuren.
- De Commissie neemt, volgend op de gezamenlijke inrichting van een HPC ecosysteem in Europa, voorbereidende stappen voor een flagship initiatief met een beoogde omvang van 1 miljard euro op het terrein van quantumtechnologie, hetgeen een veelbelovende volgende stap is na supercomputing
- Er moet een geschikte pan-Europese beheerstructuur worden gecreëerd om wetenschappelijke data-infrastructuren te bundelen en versnippering tegen te gaan.
- Er moeten cloudgebaseerde diensten voor open wetenschap worden ontwikkeld.
- De wetenschappelijke gebruikersbasis van de Europese open wetenschapscloud moet worden uitgebreid tot onderzoekers en innovators uit alle disciplines, lidstaten, partnerlanden en wereldwijde initiatieven, zodat zij bijdragen tot excellentie en de voordelen van het initiatief genieten.

3. Nederlandse positie ten aanzien van het voorstel

a) Essentie Nederlands beleid op dit terrein

Nederland vindt transparantie² en *Open Science* belangrijk en heeft dat ook nadrukkelijk als speerpunt onder de aandacht gebracht³⁴. Een cloudinitiatief is behulpzaam bij de verdere operationalisering van *Open Science*. Nederland is voorstander van zo veel mogelijk hergebruik van wetenschappelijke data en omdat dit de wetenschap zelf verder brengt en ook meer kansen biedt voor maatschappelijke en private (markt)toepassingen.

Verder erkent Nederland dat data-infrastructuren hiervoor van groot belang zijn omdat zij zorgen dat data betrouwbaar en vindbaar, toegankelijk, interoperabel en herbruikbaar zijn (de zogenaamde FAIR-principes) en naadloze, betrouwbare en veilige hogesnelheidsconnectiviteit gewaarborgd is.

² Nationale Open Data Agenda 2016

Tweede Kamer, vergaderjaar 2015–2016, 32 802, nr. 20

³ Toezegging over de verdere ontwikkelingen open acces van wetenschappelijke publicaties

Tweede Kamer, vergaderjaar 2013–2014, 31 288, nr. 354

⁴ Voortgang op het gebied van open access

Tweede Kamer, vergaderjaar 2014–2015, 31 288, nr. 414

Nederland vindt het ontwikkelen van quantumtechnologie⁵ belangrijk en blijft hier onder meer in het kader van het Nationaal Icoon project QuTech graag een voorttrekkende rol in vervullen.

b) Beoordeling + inzet ten aanzien van dit voorstel

Nederland onderschrijft de in de mededeling aangekondigde Europese aanpak om te komen tot een Europese open wetenschapscloud met bijbehorende supercomputercapaciteit en hogesnelheidsverbindingen, en de uitbreiding van de gebruikersgroep met bedrijfsleven en overheden.

Nederland is voorstander van een Europese open wetenschapscloud en een Europese data-infrastructuur omdat het aansluit bij de transitie naar *Open Science* en dit interdisciplinair onderzoek door het bedrijfsleven en de publieke sector zal stimuleren door gemakkelijkere uitwisseling van onderzoeksdata die beter vindbaar en interoperabel zijn. Ook andere partijen hebben zo een betere toegang tot onderzoeksdata.

Nederland ondersteunt het uitgangspunt dat voortgebouwd moet worden op de bestaande Europese beheerstructuren, voor enerzijds de Europese open wetenschapscloud (een geschikte pan-Europese beheerstructuur), en anderzijds de Europese data-infrastructuren. Wel is Nederland van mening dat de Commissie na de opstartfase van de beide initiatieven voor de beheerstructuur van de gehele cloud moet zoeken naar een efficiëntere en vereenvoudigde vorm. Nederland vindt het daarnaast belangrijk dat de randvoorwaarden zoals privacy, continuïteit en veiligheid voor het gebruik van de cloud bewaakt worden.

Nederland zet zich graag actief in bij de voorbereiding van het flagship Programma Quantum Technologies. Nederland heeft dit onderwerp in het kader van Nationaal Icoonproject QuTech op de agenda gezet en komt in mei met een Europese strategie waartoe Commissaris Oettinger en Minister Kamp in oktober 2015 hebben opgeroepen als input voor het flagship initiatief.

⁵ Stand van zaken Nationale Iconen
Tweede Kamer, vergaderjaar 2015–2016, 33 009, nr. 15

1. Europese open wetenschapscloud:

Nederland onderschrijft de voornemens van de Commissie om te komen tot een Europese open wetenschapscloud omdat dit hergebruik van wetenschappelijke data vergemakkelijkt, en inter- en multidisciplinair onderzoek stimuleert. Een wetenschapscloud zal bijdragen aan vindbaarheid, toegankelijkheid, interoperabiliteit en herbruikbaarheid van data (de zogenaamde FAIR-principes).

Nederland kan zich goed vinden in het tegengaan van versnippering, waarvan harmonisatie van zowel standaarden als data-infrastructuren onderdeel zijn.

2. Europese data-infrastructuren:

Nederland kan zich vinden in het algemene standpunt van de Commissie dat Europese data-infrastructuren van groot belang zijn voor wetenschap, samenleving en industrie omdat zij zorgen voor naadloze, betrouwbare en veilige hogesnelheidsconnectiviteit en bestaan uit supercomputers met topcapaciteit en zuinige HPC-chips gebaseerd op EU technologie. Ook de constructie van een HPC-ecosysteem wordt steeds belangrijker. De VS, Japan en China investeren er fors in en Europa zal moeten proberen het gat te dichten om competitief te kunnen blijven en de Europese wetenschappers te ondersteunen. Het is belangrijk dat de EU-lidstaten gezamenlijk optrekken, omdat het ontwikkelen van de grootste systemen te duur is voor de individuele landen. Dit geldt ook voor *quantum computing*, een onderdeel van quantumtechnologie, dat de belofte in zich heeft om op langere termijn uitkomst te bieden bij de vraag naar steeds grotere rekenkracht, energiebesparing in de ICT en beveiligde netwerken.

3. Uitbreiden van de gebruikersbasis van de Europese open wetenschapscloud en de Europese data-infrastructuur met de overheidssector.

Nederland staat positief tegenover het in de toekomst vereenvoudigen van het hergebruik van niet-wetenschappelijke gegevens tussen de Europese overheden als ook met de industrie, daar waar dat de Europese economie kan versterken. Deze verbreding kent wel restricties. Voor zover het voorgenomen hergebruik betrekking heeft op persoonsgegevens die door de overheid worden verwerkt, geldt dat hergebruik alleen plaatsvindt voor zover dit verenigbaar is met de Wet bescherming persoonsgegevens en met de geldende en komende EU-regelgeving op het gebied van de bescherming van persoonsgegevens. De Europese overheidscloud is ook niet te verbreden naar confidentiële of staatsgeheime gegevens, aangezien deze in principe niet in aanmerking komen voor hergebruik.

Met betrekking tot het hergebruik van onderzoeksdata, dient er wanneer er sprake is van publiek-private samenwerking rekening gehouden worden met legitieme belangen (i.e. privacy, veiligheid en intellectueel eigendom).

Nederland wil niet op voorhand stellen dat de Europese open wetenschapscloud moet worden gebruikt als basis voor de verbreding naar een overheidscloud. De behoeften aan gegevenshergebruik en de eisen die daarmee zijn gemoeid, verschillen aanzienlijk per overheidsdomein.

Inzet van de Europese open wetenschapscloud brengt dan het risico met zich mee dat er te weinig rekening wordt gehouden met de specifieke kenmerken van de verschillende overheidsdomeinen, dan wel dat het een rem legt op de ontwikkeling van de Europese open wetenschapscloud omdat er te veel rekening wordt gehouden met de specifieke kenmerken van overheidsdomeinen. Bij de federatieve opzet, zoals bedoeld in de mededeling, dient er op te worden aangestuurd dat deze risico's worden ondervangen.

Nederland is van mening dat de invoering van clouddiensten in de overheidssector weliswaar langzaam gebeurt, maar dat de oorzaak niet zozeer ligt in het gebrek aan vertrouwen en synergie tussen overheid en de academische wereld. Veeleer willen overheden een ongewenste afhankelijkheid voorkomen van aanbieders van commerciële clouddiensten. De vertrouwenskwestie zit hier dus eerder tussen overheid en private sector.

Nederland is een groot voorstander van het betrekken van het bedrijfsleven, eerst via Publiek-Private Partnerschappen voor de Europese open wetenschapscloud en later als volwaardige gebruiker van de Europese Cloud.

c) Eerste inschatting van krachtenveld

Veel landen ondersteunen het *Open Science* beleid. Nederland heeft echter nog geen zicht op het standpunt van andere landen inzake het cloudinitiatief.

4. Grondhouding ten aanzien van bevoegdheid, subsidiariteit, proportionaliteit, financiële gevolgen en gevolgen op het gebied van regeldruk en administratieve lasten

a) Bevoegdheidsvaststelling

- Onderzoek is een gedeelde bevoegdheid van de Unie en de lidstaten (artikel 4.3 van het Verdrag betreffende de Werking van de Europese Unie, VWEU).
- Volgens Artikel 114 van het VWEU heeft de EU een gedeelde bevoegdheid voor de versterking van de interne markt voor (big) data.
- Volgens Artikel 173 VWEU is het optreden van EU en lidstaten gericht op een betere benutting van het industriële potentieel van het beleid inzake innovatie, onderzoek en technologische ontwikkeling te stimuleren. Er is sprake van een aanvullende bevoegdheid van de Unie ten aanzien van industriebeleid (artikel 6 onder b VWEU).
- Artikel 179 VWEU geeft de EU de bevoegdheid om de wetenschappelijke en technologische basis te versterken door de Europese Onderzoeksruimte (ERA) te realiseren, waarin onderzoekers, kennis en technologieën vrijelijk circuleren, teneinde de Europese Unie en haar industrie concurrerender te maken.
- Daarnaast stelt artikel 181 VWEU dat de Europese Unie en de lidstaten hun onderzoek- en technologiebeleid op elkaar afstemmen, en dat de Commissie initiatieven kan nemen om dit te bevorderen (waaronder de ontwikkeling van richtsnoeren, indicatoren, uitwisseling van best practices etc.).

b) Subsidiariteit

De Nederlandse grondhouding ten aanzien van de subsidiariteit is positief. Data- en grote (wetenschappelijke) onderzoeksinfrastructuren (inclusief e-Infrastructuren), investeringen in doorbraaktechnologieën en data-gedreven innovatie zijn immers grensoverschrijdende verschijnselen die een Europese aanpak rechtvaardigen. Europese initiatieven en samenwerking zijn noodzakelijk om het wetenschappelijk en economisch potentieel van open (onderzoeks)data binnen de Europese Unie te realiseren en, via supercomputers en betrouwbare en snelle verbindingen op Europees niveau, te komen tot een virtuele omgeving voor hergebruik en verwerking van (onderzoeks)data.

Een voorgestelde aanpak om via een flagship voort te bouwen op wetenschappelijke excellentie op het terrein van quantumtechnologie en deze uit te bouwen, past goed

bij de Nederlandse sterktes op het terrein van quantumtechnologie, met als kern het Nationaal Icoon QuTech).

Nederland tekent hierbij aan dat EU-beleid en -investeringen in onderzoek en innovatie nog altijd een aanvulling zijn op, en geen vervanging voor, nationaal beleid en publieke en private investeringen door de lidstaten.

c) Proportionaliteit

De Nederlandse grondhouding ten aanzien van de proportionaliteit is positief. De acties die in dit fiche worden genoemd om het economisch potentieel te ontsluiten van een open data-gedreven economie zijn ondersteunend en richtinggevend van aard en bouwen bovendien voort op bestaande initiatieven, zoals een digitale interne markt en een bloeiende data-economie. De concrete voorstellen gaan niet verder dan het bieden van ondersteuning op maat voor de lidstaten. Het voorstel heeft geen gevolgen voor nationale wet- en regelgeving. Nederland wil daarnaast meer inzicht in de analyse achter het voorstel voor een gezamenlijke investering in twee *High Performance Computers* om op basis daarvan ook een goed afgewogen oordeel over deze investeringen te kunnen vormen.

Het beoogde flagship Quantum Technologies sluit aan bij activiteiten in Nederland.

d) Financiële gevolgen

Er zijn geen directe financiële consequenties voor Nederland die voortvloeien uit deze mededeling. De eerste investeringen ('kickstart') op Europees niveau kunnen worden gefinancierd uit het Horizon 2020-programma via het laatste werkprogramma 2018-2020. Een eerste inschatting van de benodigde additionele publieke en private investeringen is € 4,7 miljard over een periode van vijf jaar. Dit bevat € 3,5 miljard voor de data-infrastructuur, € 1 miljard voor het Europese flagship Quantum Technologies en € 0,2 miljard voor acties aangaande het vergroten van de gebruikersbasis en het winnen van vertrouwen. Hierbij komen dan nog de investeringen van de lidstaten individueel. Nederland (de TU Delft, TNO, de ministeries van EZ en OCW, NWO/STW/FOM en de topsector High Tech Systems and Materials) investeert al €146 mln. in quantumtechnologie. Eventuele budgettaire gevolgen worden ingepast op de begroting van de beleidsverantwoordelijke departementen, conform de regels van de budgetdiscipline. Nederland is van mening dat de onderbouwing van de geschatte budgetten niet helder is. Nederland zal hier bij de uitwerking kritisch naar kijken.

Voor een succesvolle afronding is het de wens van de Commissie dat er ook na 2020 de aanvullende noodzakelijke investeringen worden gedaan om ondersteuning te vergroten voor de Europese open wetenschapscloud. Indien na 2020 inderdaad nieuwe uitgaven nodig zijn, dan maken de EU-uitgaven voor het hele Europese cloudinitiatief integraal deel uit van de onderhandelingen over het Meerjarig Financieel Kader MFK. In dit licht hecht Nederland eraan dat besprekingen over investeringen in het Europese cloudinitiatief niet vooruitlopen op de integrale besluitvorming betreffende het MFK.

e) Gevolgen voor regeldruk en administratieve lasten

Er zijn geen gevolgen voor de regeldruk en administratieve lasten als gevolg van deze mededeling. Nederland zal er in verdere onderhandelingen op toezien dat er geen extra administratieve lasten zijn voor lidstaten, dit wordt mede bereikt door het gebruik van al bestaande instrumenten.

Fiche 3: Mededeling normalisatieprioriteiten op ICT-gebied voor de digitale eengemaakte markt

1. Algemene gegevens

a) Titel voorstel

Mededeling van de Commissie aan het Europees parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's: Normalisatieprioriteiten op ICT-gebied voor de digitale eengemaakte markt

b) Datum ontvangst Commissiedocument

19 april 2016

c) Nr. Commissiedocument

COM(2016) 176

d) EUR-Lex

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1461578451624&uri=CELEX:52016DC0176>

e) Nr. impact assessment Commissie en Opinie Impact-assessment Board

Niet opgesteld

f) Behandelingstraject Raad

Raad voor Concurrentievermogen, raadsconclusies als onderdeel van het technologiepakket.

g) Eerstverantwoordelijk ministerie

Ministerie van Economische Zaken

2. Essentie voorstel

Standaarden spelen een cruciale rol als fundament voor een effectieve digitale interne markt. Standaarden zorgen er onder andere voor dat technologieën soepel en betrouwbaar samenwerken en innovatie bevorderen. Met deze mededeling stelt de Commissie een gerichte aanpak op voor een aantal prioritaire ICT-gedreven toepassingsgebieden voor de ontwikkeling van de digitale economie.

Standaardisatie is het brede begrip voor de ontwikkeling van standaarden. Een specifieke vorm van standaardisatie is de ontwikkeling van normen door formele normalisatie-instellingen (Nederlands Normalisatie-instituut in Nederland). Op ICT-gebied zijn, naast de formele instellingen, ook andere organisaties actief met het ontwikkelen van standaarden. Deze mededeling gaat over standaarden in brede zin, dus zowel ontwikkeld en beheerd door normalisatie-instellingen als door andere standaardisatie-organisaties.

De Europese aanpak bestaat uit twee pijlers:

1) *Het identificeren van lijst van prioritaire gebieden, waarvoor standaardisatie urgent is:*

- Cloud computing
- Internet of Things
- 5G
- Cyber security
- Data

2) *Een proces gericht op het garanderen van de impact van de voorgestelde acties door:*

- Bevorderen van vrije beschikbaarheid van standaarden.
- Bevorderen van actievere deelname van Europese partijen in internationale standaardisatieactiviteiten.
- Jaarlijkse rapportage over de voortgang van de resultaten.
- Financiële ondersteuning via programma's voor onderzoek en innovatie (Horizon 2020 en CEF).

De Commissie stelt dat een duidelijke set van prioriteiten voor ICT-standaardisatie samen met politieke steun de introductie van Europese innovaties tot de wereldmarkt zal bevorderen en daarmee het Europese concurrentievermogen zal versterken. Bijvoorbeeld voor producten en diensten op het gebied van smart industrie, eHealth, slimme energie en intelligente vervoerssystemen. De Commissie heeft als doel om de efficiëntie en effectiviteit van het standaardisatiesysteem te verbeteren door samenwerking met alle stakeholders.

De Commissie beoogt in 2017 tot een evenwichtig intellectueel eigendomsbeleid te komen met betrekking tot standaardisatie en zet in op een efficiënt en voorspelbaar

licentie kader, gebaseerd op eerlijke, redelijke en niet discriminerende (FRAND) voorwaarden, om tot een juiste balans te komen tussen de beschikbaarheid van 'standaard essentiële octrooien (SEO's) voor alle marktpartijen en de rechten van SEO-houders.

3. Nederlandse positie ten aanzien van het voorstel

a) Essentie Nederlands beleid op dit terrein

Voor Nederland is het belang van standaardisatie op Europees en mondiaal niveau groot. Vanwege het open en exportgerichte karakter van de Nederlandse economie is het voor Nederland belangrijk dat de standaarden gelijk zijn en naar alle lidstaten goed geëxporteerd kan worden. Europese standaardisatie draagt bij aan schaalvergroting van de afzetmarkt. Daarnaast kan samenwerking op Europees niveau helpen om invloed uit te oefenen op de totstandkoming van internationale standaarden om ook een mondiaal level playing field te creëren. Door middel van sector overstijgende samenwerkingsverbanden en open platforms kunnen privaat-publieke initiatieven worden gestimuleerd.

In Nederland wordt binnen het Smart Industry platform gewerkt met fieldlabs en wordt een standaardisatieagenda Smart Industry opgesteld.¹ Op het gebied van energie is er een Europese Strategic Energy Technology Plan, en werkt een 'strategic group' aan een soort roadmap voor de technologie ontwikkeling en hoe dat past in de ontwikkeling van het energiesysteem.

Sinds 2007 is een open standaardenbeleid van kracht voor de gegevensuitwisseling tussen ondernemers en overheden, tussen burgers en overheden en tussen overheden onderling. Het beleid voor open standaarden is met brede steun van de Tweede Kamer via het actieplan Nederland Open in Verbinding² ingevoerd voor de hele overheid.

b) Beoordeling + inzet ten aanzien van dit voorstel

Het voorstel van de Commissie sluit aan bij de inzet en wensen van Nederland om standaardisatie en bevordering van interoperabiliteit in te zetten voor het versterken van de digitale interne markt.

¹ Kamerstuk 2015, 29 826, nr. 66

² Kamerstukken II 2007/08, 26643, nr. 98

Het kabinet steunt in algemene zin de inzet van de Commissie om:

1. Duidelijke prioriteiten te identificeren en hiermee meer focus en stroomlijning aan te brengen in het standaardisatieproces. Dit is belangrijk om een impuls te geven aan de samenwerking tussen alle betrokken partijen, een snelle totstandkoming van standaarden te stimuleren en innovatie te bevorderen. Daarnaast is harmonisatie van initiatieven essentieel om te zorgen voor compatibiliteit. Voor een deel vindt deze harmonisatie reeds plaats via (internationale) normeringsinstituten, maar coördinatie en prioritering op Europees niveau kan hierin een belangrijke rol spelen. De betrokkenheid van het bedrijfsleven is voor Nederland erg belangrijk.
2. Jaarlijks te rapporteren over de voortgang aan de Raad en het Parlement. Het jaarlijks rapporteren van de voortgang is belangrijk om de ontwikkeling te kunnen volgen en indien nodig bij te kunnen sturen. De rapportage vindt plaats als onderdeel van de rapportage in het kader van de Digital Single Market.

Hieronder worden beide punten nader toegelicht.

Ad 1. Lijst van prioritaire gebieden

De vijf prioritaire gebieden dragen bij aan het versterken van de digitale interne markt.

- Cloud Computing maakt nieuwe digitale diensten voor industrie en wetenschap mogelijk door te voorzien in de behoefte aan massieve dataopslag en rekenkracht.
- Internet of Things (IoT) is een opkomende technologie waarbij steeds meer objecten aan het internet worden gekoppeld (huishoudelijke apparatuur, draagbare elektronica, voertuigen enz.).
- 5G kan de essentiële wereldwijde draadloze infrastructuur voor communicatie worden, tussen mensen, maar ook tussen diensten en objecten.
- Cybersecurity, veilige ICT, is een basisvoorwaarde voor de digitale interne markt.
- Data, uitwisseling en hergebruik van data vormt de brandstof voor de digitale economie.

Deze door de Commissie voorgestelde prioritaire gebieden worden gedragen door de industrie en zijn tijdens meerdere stakeholdersessies op Nederlands en Europees niveau benadrukt door het veld. Domeinen zoals smart industry, ehealth, slimme energie en intelligente vervoerssystemen kunnen van deze voorgestelde prioritering profiteren. Het kabinet benadrukt hierbij dat het van belang is dat de Commissie

voldoende ruimte biedt voor innovatie. Het ontwikkelen van standaarden is industrie gedreven en Nederland vraagt de Commissie om de industrie voldoende ruimte en tijd te gunnen om zich verder te ontwikkelen. Welke standaarden nodig zijn en de invulling van die standaarden dient door bedrijven in de verschillende sectoren te worden bepaald. Zo steunt het kabinet het initiatief van de Europese Commissie (zogenaamde AIOTI initiatief) om op het terrein van Internet of Things partijen bij elkaar te brengen, waaronder standaardisatie instellingen en grote industriële spelers als Intel, NXP, Philips en Samsung om standaarden en beleid te bespreken en onderzoeks- en pilotprojecten in gang te kunnen zetten.

Ook de inzet van de Commissie in de sectoren smart industrie, Ehealth, verkeer en vervoer en slimme energie kan op steun rekenen van het kabinet. Het stimuleren van industrie gedreven samenwerkingsverbanden en experimentele praktijkprojecten sluit aan bij het Nederlandse beleid voor smart industrie.

Nederland ondersteunt de noodzaak van goed beveiligde ICT-voorzieningen en vraagt bijzondere aandacht voor de borging van publieke belangen (veiligheid en privacy).

Niet alleen bij grote industriële organisaties, maar ook bij MKB en start-ups. Nederland is positief over het voorstel van de Commissie om veiligheid en privacy vereisten in de kern prioriteiten te integreren en in een aanbeveling eind 2017 nader te duiden.

Ad 2. Proces

Belangrijke uitgangspunten bij het ontwikkelen van standaarden zijn 'vrijwilligheid' bij deelnemende partijen en 'openheid' van standaarden met als doel om vrije beschikbaarheid van standaarden te stimuleren. Met dit voorstel worden beide uitgangspunten gerespecteerd. Het voorstel geeft een extra impuls om te bevorderen dat bij het ontwikkelen van standaarden de capaciteit bij verschillende stakeholders voor een aantal prioriteiten wordt gebundeld en de toegang tot de standaarden wordt bevorderd.

Het kabinet is ook positief over het voorstel van de Commissie om actievere deelname van Europese partijen in internationale standaardisatieactiviteiten te stimuleren en jaarlijks een dialoog te organiseren met standaardisatieorganisaties en haar stakeholders/bedrijfsleven. Volgens het kabinet moet er een discussie worden gevoerd over het niveau waarop dit zou moeten worden aangepakt (nationaal/Europees/globaal) en wat de rol van de verschillende overheden is ten opzichte van bedrijven en de standaardisatie instituten.

Jaarlijks is een rapportage voorzien aan de Raad en het Europees Parlement. Nederland zal op die momenten in ieder geval toetsen of er voldoende voortgang wordt gerealiseerd en de prioritering bijdraagt aan een snellere ontwikkeling en adoptie van standaarden. Daarnaast zal Nederland in de gaten houden of er voldoende aandacht is voor publieke belangen (bijvoorbeeld privacy en security).

Nederland onderschrijft het belang van een evenwichtig intellectueel eigendomsbeleid, maar ontvangt geen sterke signalen van een disbalans. Het licentiesysteem is bovendien met name een marktaangelegenheid. Nederland steunt het initiatief om de toegankelijkheid van octrooi informatie te vergroten. Ook aandacht voor de kwaliteit van SEO-verklaringen is van belang voor de betrouwbaarheid van het systeem, maar behoort niet thuis in het IE-beleid van standaardisatie-organisaties. Efficiënte en kwalitatief goede geschilbeslechting dat toegankelijk is voor alle marktpartijen, ook het mkb, kan daarin wel een rol spelen. Nederland is van mening dat de introductie van het unitair octrooi en het Eengemaakt Octrooigerecht in 2017 daar in belangrijke mate aan kan bijdragen.

c) Eerste inschatting van krachtenveld

Het belang van standaardisatie voor de ontwikkeling van de digitale economie wordt algemeen erkend door lidstaten. De gekozen prioritaire gebieden kunnen op brede steun rekenen.

Op het gebied van Smart Industrie standaardisatie zijn er bijvoorbeeld veel initiatieven in Amerika, Duitsland en Frankrijk. In deze landen zijn actieplannen opgesteld met acties om Smart Industry en de daaraan gerelateerde standaardisatie vorm te geven. Amerika, China, Europa en de grotere landen richten zich sterker op Smart Industry standaarden dan de landen die in omvang vergelijkbaar zijn met Nederland.

Het merendeel van de lidstaten deelt de visie dat standaardisatie industrie-gedreven zou moeten zijn. Een enkele lidstaat hecht sterk aan de betrokkenheid van de Europese Standaardisatie Organisaties in het standaardisatieproces.

4. Grondhouding ten aanzien van bevoegdheid, subsidiariteit, proportionaliteit, financiële gevolgen en gevolgen op het gebied van regeldruk en administratieve lasten

a) Bevoegdheid

De interne markt is een gedeelde bevoegdheid van de Unie en de lidstaten (art. 4, lid 2, sub a WVEU). De Unie is bevoegd om maatregelen vast te stellen op het gebied van de interne markt en de werking ervan te verzekeren (artikel 26 WVEU). Er wordt geen regelgeving aangekondigd in de mededeling.

b) Subsidiariteit

Het kabinet is positief ten aanzien van de subsidiariteit. Door op Europees niveau optimale randvoorwaarden te creëren kan het potentieel van de Europese digitale economie verder ontsloten worden. Standaarden zijn voor de interne markt van belang om interoperabiliteit over landsgrenzen heen te versterken en onderzoek en innovatie te bevorderen.

c) Proportionaliteit

Het kabinet is ten aanzien van de proportionaliteit positief. De voorgestelde prioritering en acties die in de mededeling worden opgevoerd zijn goed gekozen voor het bereiken van de doelen. Er wordt geen regelgeving aangekondigd in de mededeling.

a) Financiële gevolgen

Er zijn geen directe financiële gevolgen voorzien. Financiële ondersteuning wordt gevonden binnen bestaande programma's voor onderzoek en innovatie (Horizon 2020 en CEF). In geval van budgettaire gevolgen voor de EU-begroting is Nederland van mening dat de middelen gevonden dienen te worden binnen de in de Raad afgesproken financiële kaders van de EU-begroting. Indien er sprake zou zijn van kosten voor Nederland, dan zullen budgettaire gevolgen worden ingepast op de begroting van het/de beleidsverantwoordelijk(e) departement(en), conform de regels van de budgetdiscipline.

b) Gevolgen voor regeldruk

Er zijn geen gevolgen voor regeldruk.

Fiche 4: Mededeling EU-actieplan inzake e-overheid 2016-2020

1. Algemene gegevens

a) Titel voorstel

Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, De Raad, Het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's: EU-actieplan inzake e-overheid 2016-2020; Voor een snellere digitalisering van overheidsdiensten.

b) Datum ontvangst Commissiedocument

19 april 2016

c) Nr. Commissiedocument

COM (2016)179

d) EUR-Lex

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?uri=CELEX:52016DC0179&qid=1461241836904>

e) Nr. impact assessment Commissie en Opinie Impact-assessment Board

niet opgesteld

f) Behandelingstraject Raad

Eerste behandeling van het pakket vindt plaats in de Raad voor Concurrentievermogen, verdere bespreking van het actieplan vindt plaats in de Telecomraad.

g) Eerstverantwoordelijk ministerie

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

2. Essentie voorstel

Het voorstel betreft een actieplan met een looptijd van 2016-2020 om de transformatie van de digitale overheid te versnellen. Het actieplan is aangekondigd in de Digitale Interne Markt strategie COM(2015)192, die in mei 2015 is verschenen. De mededeling maakt deel uit van het technologie pakket dat de

Europese Commissie in het kader van de Digitale Interne Markt strategie heeft aangenomen. Het actieplan omvat 20 acties van de Europese Commissie. Het betreft bestaande en nieuwe initiatieven. De acties raken onder meer aan domeinen als interne markt, sociale zekerheid, e-justice, e-health en het geodomein.

De Commissie beschouwt het actieplan als katalysator om inspanningen gericht op de modernisering van de publieke sector en middelen op gebied van e-overheid te coördineren. Het heeft tot doel een verbinding te leggen tussen een aantal generieke afspraken en voorzieningen en ontwikkelingen in verschillende domeinen.

Het actieplan kent geen apart budget, maar beoogt afstemming tussen de beschikbare financieringsbronnen in verschillende EU programma's, zoals Connecting Europe Facility (CEF), en interoperabiliteitsoplossingen voor Europese overheidsdiensten (ISA²), Horizon 2020, de Europese structuur- en investeringsfondsen, het programma "Justitie" en het steunprogramma voor structurele hervormingen.

In het actieplan worden drie beleidsprioriteiten onderscheiden: het moderniseren van overheden via ICT door essentiële digitale hulpmiddelen te gebruiken; het realiseren van grensoverschrijdende mobiliteit met inter-operabele digitale overheidsdiensten; het vergemakkelijken van digitale interactie tussen overheidsdiensten en burgers/bedrijven om hoogkwalitatieve overheidsvoorzieningen te bieden. Dit leidt ook tot een beter bedrijfsklimaat in de verschillende EU lidstaten.

Het actieplan kent een dynamisch karakter. Naast de huidige reeds voorgestelde acties biedt het actieplan ruimte voor de opname van aanvullende acties. Voorstellen hiertoe kunnen via de Commissie worden ingebracht, of via stakeholders (waaronder bijvoorbeeld meerdere lidstaten).

De Commissie is voornemens een stuurgroep in te stellen bestaande uit vertegenwoordigers van de lidstaten met verantwoordelijkheid voor digitale overheidsstrategieën.

3. Nederlandse positie ten aanzien van het voorstel

a) Essentie Nederlands beleid op dit terrein

Het kabinetsbeleid is erop gericht dat burgers en bedrijven hun zaken met de overheid overwegend digitaal kunnen gaan afhandelen. In de Visiebrief over Digitale overheid¹ en de Kamerbrief Actualisatie Digitale Agenda² heeft het kabinet uiteengezet hoe het deze doelstelling zal realiseren. In dit kader wordt o.a. voorzien in een generieke digitale infrastructuur.

Het kabinet is voorstander van de versterking van de Europese digitale interne markt. Belemmeringen die het functioneren van de Europese interne markt beperken dienen zoveel mogelijk te worden weggenomen. Daarnaast zet het kabinet binnen de EU in op *Better Governance* voor kwalitatief hoogwaardig openbaar bestuur in de lidstaten, dit actieplan sluit hierbij aan.

De algemene inzet van Nederland ten aanzien van het Europese e-government beleid is dat er ambitieuze en realistische doelen worden gesteld en dat de interoperabiliteit tussen de lidstaten bevorderd wordt. Hierbij dient aansluiting te worden gezocht bij bestaande systemen in de lidstaten.

b) Beoordeling + inzet ten aanzien van dit voorstel

Het kabinet beschouwt het voorstel als ondersteuning van haar beleid. Hoewel het voorstel acties beschrijft op het niveau van de Unie, kennen veel acties doorwerking naar de lidstaten. In een aantal gevallen ligt hier Europese regelgeving aan ten grondslag. Voorbeelden hiervan zijn: Electronic Exchange of Social Security Information (EESSI), e-procurement, en Business Registers Interconnection System (BRIS).

Het actieplan biedt de lidstaten een gezamenlijke agenda voor de digitalisering van de overheid, vertrekkend vanuit een gemeenschappelijke visie en uitgangspunten. De uitgangspunten omvatten: digital-by-default, het eenmaligheidsbeginsel (dit betreft eenmalige gegevensverstrekking), inclusiviteit en toegankelijkheid,

¹ Kamerstuk II, 26642, nr.208

² Kamerstuk II, 295151, nr.346

openheid en transparantie, standaard grensoverschrijdend³, standaard interoperabiliteit, betrouwbaarheid en beveiliging.

In het algemeen onderschrijft het kabinet het belang van deze uitgangspunten, die ook een plaats in het nationale beleid hebben. Europees brede acceptatie van deze uitgangspunten bevordert een gemeenschappelijk kader voor de kwaliteit van de digitale dienstverlening.

Een van de uitgangspunten is *standaard grensoverschrijdend*. Het belang van grensoverschrijdende diensten wordt onderkend, mede in relatie met de Interne markt doelstellingen en het zwaarwegend belang voor Nederland om binnen diverse sectoren gegevens uit te wisselen (handel & diensten, rechtsbescherming, etc.). Bij de ontwikkeling van grensoverschrijdende diensten is het kabinet echter van mening dat er binnen de diverse sectoren een behoefte dient te zijn en binnen juridische kaders gewerkt moet worden.

Het actieplan biedt kansen om samen te werken rond gemeenschappelijke vraagstukken, in het bijzonder rond de verdere realisatie van grensoverschrijdende diensten. Tevens biedt het actieplan ondersteuning aan implementatie van EU-wetgeving.

De uitdaging ligt vooral in het creëren van de verbinding tussen generieke afspraken en voorzieningen en ontwikkelingen in verschillende domeinen. Dit heeft raakvlakken met de realisatie en implementatie van de Generieke Digitale Infrastructuur (GDI) die op nationaal niveau is ontwikkeld als onderdeel van het beleid van de digitale overheid. Een aantal overheidspartijen werkt reeds samen aan de ontwikkeling van mogelijkheden om de Generieke Digitale Infrastructuur (GDI) o.a. op gebied van elektronische identificatie en e-Delivery te koppelen aan de Europese voorzieningen (in het kader van de *Connecting Europe Facility*).

Om een goede werking van de interne markt te garanderen investeert de Europese Commissie in bouwstenen voor e-ID, e-handtekeningen etc. De ontwikkeling en beheer hiervan zijn nu bij de *Connecting Europe Facility* belegd. Indien op termijn

³ Hieronder wordt verstaan dat bij de ontwikkeling van digitale dienstverlening rekening wordt gehouden met het feit dat het ook beschikbaar moet kunnen zijn voor burgers en bedrijven uit andere EU-lidstaten.

genoemde bouwstenen meer volwassen zijn, zal de inrichting van het beheer opnieuw tegen het licht moeten worden gehouden.

c) Eerste inschatting van krachtenveld

Het nieuwe EU e-overheid actieplan is een vervolg op het bestaande e-overheid actieplan⁴, dat door de vorige Commissie is uitgebracht, waarin de meeste lidstaten participeren. Over de hoofdlijnen van het nieuwe actieplan is met de lidstaten informeel overleg gevoerd. Aangezien het actieplan geen verplichtingen voor de lidstaten kent, wordt verwacht dat de meeste lidstaten akkoord kunnen gaan met dit pakket.

4. Grondhouding ten aanzien van bevoegdheid, subsidiariteit, proportionaliteit, financiële gevolgen en gevolgen op het gebied van regeldruk en administratieve lasten

a) Bevoegdheid

De bevoegdheden van de EU op het gebied van e-overheid liggen met name op het terrein van de interne markt (art. 114 VWEU) en de bevoegdheden die de EU heeft om te komen tot vrij verkeer van diensten en de vrijheid van vestiging te verwezenlijken.

De grondhouding ten aanzien de bevoegdheidsvaststelling is positief. De EU-verdragen kennen de EU geen zelfstandige bevoegdheid op het gebied 'e-overheid' toe. Het kan echter wel voorkomen dat uitoefening van EU-bevoegdheden op specifieke terreinen, bijvoorbeeld op het terrein van de interne markt, raakt aan de digitalisering van de overheid. Het optreden van de EU op het terrein van e-overheid is accessoir aan de uitoefening van die specifieke bevoegdheden. De inhoud van de mededeling blijft naar het oordeel van Nederland binnen dit kader. Voorstellen voor EU-regelgeving ter uitwerking van de mededeling zullen op het punt van bevoegdheidsvaststelling beoordeeld worden met inachtneming van het voorgaande.

⁴ COM(2010)743

b) Subsidiariteit

De grondhouding van Nederland ten aanzien van de subsidiariteit van deze mededeling is positief. Het belangrijkste argument voor betrokkenheid op EU-niveau is het wegnemen en voorkomen van fragmentatie die kan leiden tot ongewenste barrières in de interne markt. Daarnaast wil de Commissie meer coördinatie tussen de verschillende initiatieven rond de modernisering van de publieke sector binnen de Commissie en generieke afspraken en voorzieningen verbinden met ontwikkelingen in de domeinen, waarbij in beginsel nationale of sectorale infrastructuren intact kunnen blijven. De acties bieden een toegevoegde waarde boven het nationale beleid.

c) Proportionaliteit

De grondhouding van Nederland ten aanzien van de proportionaliteit van deze mededeling is positief. De huidige in het actieplan voorgestelde acties zijn veelal reeds in gang gezette trajecten, waarmee de verbinding wordt gelegd vanuit de generieke kaders. Wel dient voorkomen te worden dat de EU bij de verwezenlijking van de beschreven uitgangspunten disproportionele eisen stelt aan nationaal beleid en nationale (uitvoerings-)organisaties. Dit moet bezien worden bij de beoordeling van de concrete voorstellen.

d) Financiële gevolgen

Het actieplan heeft op zichzelf geen financiële consequenties. De acties op EU niveau in het actieplan vinden plaats binnen de budgettaire kaders van bestaande EU programma's. In het actieplan worden de volgende programma's genoemd: *Connecting Europe Facility*, ISA²programma, Horizon 2020, de Europese Structuur en Investeringsfondsen, het e-Justice programma en het *Structural Reform Support Programme*. De Commissie zal met een voorstel komen hoe met het beheer van de ingestelde voorzieningen (zoals e-Delivery en e-ID) zal worden omgegaan na afloop van de *Connecting Europe Facility*.

Bij de feitelijke implementatie van de genoemde acties kunnen wel financiële gevolgen voor Nederland optreden. Voor een deel zijn deze reeds bij (sectorale) EU wetgeving geregeld. Voor de overige geldt vrijwillige deelname, hierbij dient de financieringsvraag per geval worden beoordeeld. Mochten er kosten optreden voor de Rijksbegroting, dan worden deze specifiek ingepast in de begroting van de verantwoordelijke departementen.

e) Gevolgen voor regeldruk en administratieve lasten

Digitalisering leidt tot lastenverlichting op alle terreinen waar de digitalisering invloed heeft op de uit te voeren handelingen. Het principe van eenmalige gegevensverstrekking geeft daar verder invulling aan. Digitalisering heeft dus positieve effecten zowel voor reeds bestaande verplichtingen als voor nog in te voeren verplichtingen. Wel kunnen de voorstellen tot lastenverhoging leiden bij overheden als gevolg van de noodzaak hun werkwijze of processen aan te passen ter uitvoering van de voorstellen. Dit moet bezien worden bij de beoordeling van de concrete voorstellen.